

**CZY PROCESY WEWNĘTRZNE
MIAŁY WPŁYW NA RZĘBĘ
POWIERZCHNI POLSKI?**

**BLANDYNA
ZAJDLER**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania geografii dla szkoły podstawowej kl. VII

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Elżbieta Miterka
Recenzja merytoryczna – Alicja Węsierska-Kwiecień
Agnieszka Stanuszkiewicz
dr Beata Rola
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji

Czy procesy wewnętrzne miały wpływ na rzeźbę powierzchni Polski?

Cele ogólne

Pokazanie, które procesy wewnętrzne miały wpływ na rzeźbę powierzchni Polski.

Cele szczegółowe

O. wyjaśnia rolę położenia Europy na granicy płyt litosfery (Islandia), wskazuje na mapie przebieg form ukształtowania powierzchni w Polsce, wymienia procesy wewnętrzne.

- Wyjaśnia związek przebiegu łańcuchów górskich w Polsce z dużymi formami terenu w Europie, wyjaśnia pojęcia: procesy wewnętrzne, góry fałdowe, zrębowe.

Metody/Techniki/Formy pracy

Lekcja ćwiczeniowa z tekstem źródłowym, praca w grupie i z mapą, ranking ważności.

Środki dydaktyczne

Atlas geograficzny, e-podręcznik i filmy na portalu YouTube.

Opis przebiegu lekcji

1. Faza wstępna

N. omawia z uczniami zasady pracy na lekcji, praca w grupach „równym frontem”.
Przypomina uczniom, jakie procesy nazywamy wewnętrznymi (zagadnienie z lekcji 3).

2. Faza wykonawcza

N. dzieli klasę na grupy 4-osobowe i omawia zadanie, wyjaśnia, że uczniowie pracują w grupach przez 15 minut.

Zadanie:

Odszukajcie informacje o procesach wewnętrznych modelujących powierzchnię Europy (można korzystać również ze smartfonów) i wybierzcie zdania, które według waszej grupy są najważniejszą informacją o tych procesach. Następnie ułóżcie je w rankingu. Te zdania, które według was są najważniejsze, zapiszcie na kartce dużymi literami i przypnijcie do tablicy.

N. omawia ranking ważności, podsumowuje pracę grup.

N. prosi uczniów o uporządkowanie informacji z kartek tak, żeby powstała odpowiedź na pytanie: *Jaki jest wpływ procesów wewnętrznych, które kształtowały rzeźbę Europy, na rzeźbę Polski?*

U. odpowiadają i jednocześnie wskazują na mapie Polski góry, które powstały w tym samym okresie co góry Europy.

N. zadaje pytanie: jak sądzicie, czy w Polsce pod pokrywą współczesnych osadów, np. polodowcowych, mogą się kryć te same skały co w innych częściach Europy, a nawet całej kuli ziemskiej? Uzasadnijcie swoją odpowiedź.

U. korzystają z map geologicznych w atlasie i formułują odpowiedzi. Mogą wskazywać podobne obszary na mapie, np. fragmenty tarcz krystalicznych itp.

3. Faza podsumowująca

N. omawia procesy wewnętrzne, można w tym czasie pokazać film na portalu YouTube pt.: *Powstawanie gór fałdowych*. Nauczyciel wskazuje na mapie Sudety i wyjaśnia, że jest to przykład gór zrębowych.

Komentarz metodyczny:

Korzystając z tekstów źródłowych uczeń wybiera informacje dotyczące wpływu ruchów górotwórczych w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski. Uczniowie ustalają wpływ ruchów górotwórczych na rzeźbę Polski (ranking ważności).

Ważne

Porozmawiaj z uczniami o procesach wewnętrznych i ich wpływie na ukształtowanie powierzchni Europy (klasa VI), dopiero wtedy można przejść do wpływu tych procesów na rzeźbę powierzchni Polski. Zadaj wtedy pytanie: *Jaki jest wpływ procesów wewnętrznych, kształtujących rzeźbę Europy, na rzeźbę Polski?*

Które obszary Polski mają podobną genezę jak, np. polskie Tatry czy Alpy? Uczeń może korzystać z e-podręcznika i filmów na portalu YouTube, aby odpowiedzieć na to pytanie. Uczeń ze SPE może mieć trochę problemów. Można zaproponować powtórne obejrzenie filmu o tym, jak powstawały góry.

Uczniowie ze SPE pracując w grupach, realizują wymagania zgodnie z Pp.: Przyjmują postawę szacunku do środowiska przyrodniczego. Korzystają z map, fotografii, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.

Kompetencje

Matematyczne i z zakresu nauk przyrodniczych oraz przedsiębiorczości, a także społeczne, językowe, cyfrowe.